

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Marce-
Pop, — Brzezi-utca 18

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Hermann Goldschmidt
zelle 11

V. évfolyam, 225. szám

Cluj (Kolozsvár) 5683. Tisri 21

1922 október 13 Péntek

A vallásos zsidók Palesztinában

Pick tanár, a jeruzsálemi zsidó kormányzótanács tagja a mizrachisták helyzetéről, munkájáról és térhódításáról

— Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától. —

Jeruzsálem, augusztus. A Waad Haacirim mizrachista tagját: Pick tanár urat lakásán látogattam meg, szép, nagy, emeletes házában, magas és tágas mosaitpalakkal padlózott szobákban át lépve, számos üvegfal mögött, verandán.

Pick tanár ur öblös gyékényfonatú karosszékben ült, ő kővér és vállas ember, most negyven év körül van és Németországból jött, kis határozott fiú alakba hozta ötpercenként, Pick tanár ur mizrachista és családján, amit mond nekem abban is van valami melegség, az egész Palesztinát valahogy úgy képzelem el, mint egy nagy családi épületet, ahova bejött lakni a nagy familia, ámbátor megvan az értelme, a hideg racionalizmushoz is, megérte és helyesli társainak, a Waad Haacirim többi tagjának józan és realisztikus gondolkodását és érszelgőségektől való mentesét, ő maga mégis csak frankfurti nevelésű ember, ott a zsidók nagyon pedánsan nőnek fel, péntek este mordanak a kaláchoz, de aztán az evéshez leveznek a kalapjukat, Pick professzor valahogy ilyen ember, beszélve véle ezek a frankfurti zsidók jutottak eszembe, nem bánja ő, ha mindenkor oszupán a termelésre gondolva ökonomikus beosztással építik fel Palesztinát, csak, azt mondja, vigyének be ebbe valami kis melegséget, amolyan frankfurti péntek esti hangulatot, mozdítsanak mellette le akarnak ülni az épülő ország sztalaihoz, aztán, nem bánja, ha már benn vannak, ha már miután annyian bánt vagyunk, vegyék le kalapjukat.

— Igen, igen — beszél — mi a vallási motívumokat akarjuk kidomborítani. A másik párt, a baloldaliak, a klacionisták, a Waad Haacirim többi tagjai, ők inkább szociális ügyekkel foglalkoznak. P. dig kérem szépen — azt mondja és hangjában már jön fel a majnamenti enyhe melegség, érzem, fűti át az értelmét:

... még a mi mizrachista munkásaink is, higye meg, nem úgy tekintik a munkaadójukat, mint ahogy ma-
sutt a főnököket szokták tekinteni, még ha nem is fizetik őket olyan jól, azért csak nem mordják őket, hogy ők bér munkások és hogy őket kiutasítsák, nem, kérem, valami testvéri érzés van itt az emberek között.

— Mégis — szólak közbe — azt beszélik, hogy, bizony, ez a testvéri érzés, ez az önzetlenség és önfeláldozás nem mindenkié van meg, meg-
becselt, tanár ur, de még a Waad Haacirim tagjairól is azt hiszik, hogy haláláig csak pénzt vesznek a maguk munkájáért... (Pick tanár tiltakozni késcsült)... kérem csak! — nyolcvan fontot.

— Nem... ez nem igaz — mondja Pick tanár határozott hangon. — Hogy is lehetne!... ilyen realis budget mel-
lett, mint a miénk... szó sincs róla... miniket az idealizmus köti össze az országgal.

— Önöknek, mizrachistáknak, negy betolyasuk van a kormányzatban? Pick tanár mosolyog.

— Mi öt percesel mindig későn jö-
vünk.

— Mégis... önök ellenségekben
vannak... és így —

— ...ó nem, nincs semmi surló

dás közöttünk, hiszen tudjuk mi, hogy elősorban az ország tényleges felépítése a fontos, hogy valuti sineket kell legelőbb lefejtetni és távíróvonalakat kell húzni... mi ezt jól tudjuk és vitás ügyekben majdnem mindentör a cionista szervezetnek adunk igazat. Bizonyosága ennek a Koren Hajjesszó-
akció... nem tagadom, nagy áldozat ez tőlünk, hogy mi a realis élet követelményei előtt egy kicsit mindig vissza-
húzódunk a mi magacsbroadü erkölcsi szükségességeinkkel de hiába, ezt meg kell tennünk... fokozatosan a mi követeléseinkre is sor kerül... és elvégre a Koren Hajjesszó az összes célokat egyesíti.

Arra terelődött a beszélgetés, jönnek-e be az országba vallásos munkások és hogy ezek beválnak-e. (Nekem, beval-
lom őszintén, egy megélő új kolónia volt eszemben, amikor arról szó esett, ott vallásos zsidók élnek és, bizony, bűn volna, ha eltagadnám, ők, még a régi otthonunkban, hisz nagyon is összenőttek a szent könyvekkel és, minthogy a vallásos bevándorlók rend-
szerint középkornak, harmincöt-negy-
venöt évesek, már ninoseu meg bennük az az ifjú elasticitás, a termelő mun-
kának az az abszolút biztos és mellék-
tekintet nélkül való lendülete, mondom, ennek a kolóniának az emberei jártak sz eszemben és kívánsó voltam Pick tanár feleletére.)

— A mizrahi szervezetnek külön bevándorlási irodái vannak Jaffában és Jeruzsálemben. Az ország lakosai közül nagyon sokan érdeklődnek vallásos zsidó munkások iránt és különösen a samariai és judeabeli kisbirtokosok és ültetvényesek keresnek konzervatív munkásokat. Kérem, ha visszamegy Erdélybe, mondja is meg az ottaniaknak, hogy ilyen zsidó hispolgárok, akik tudna jól dolgozni és értenek a földhöz, no meg ha vannak... hogy is mondjam csak... no igen, vallásos proletárok... jöjjenek ki, nagyon jól elhelyezkedhetnek.

És frappáns mondatban adja meg a mizrahi világszervezet és általánosan a vallásos zsidók követendő politikájának irányát.

— Jöjjenek ki gyorsan a vallásos zsidók, mert amilyen emberek a legközelebbi években kijönnek, olyan lesz az ország!

És még egy kicsit körvonalozza is:

— Legyen már végre a mi vallásos zsidóinkban egy kis férfias lendület, mondja meg kérem nekik, eddig, ne gyökerezzenek be Ukrajna, Lengyelország, Erdély vagy Magyarország szürke vidéki sárba, hanem keljenek utra, vándoroljanak ki ide hozzánk, mintha egy gyarmatra jönnének... mondja csak meg nekik, micsoda gazdag kincsek hevernek itt kibányászatlanul... ők bizonyára jönni fognak... Csak négy-öt száz ilyen vallásos zsidó munkás jöjjön, akkor mindjárt nagyobb szavuk lehet az ország kormányzásában, akkor nem kell félnie a világ vallásos zsidóságának, hogy Erec Jisraelelől vallástalan, istentagadó ország lesz.

És a taktikai eszközökre is rámutat:

— Ne jöjjenek külön és egyáltalán, a mizrachisták ne különítsék el magukat sehol a klacionistáktól, mert nem igazak azok a hírek, amelyeket a Waad Haacirimről terjesztenek, nem igaz az, hogy bennünket a Koren Hajjesszó-akciónál megrövidítettek, ünneppélyesen ki kell itt a nyilvánosság előtt jelentenem: nem igaz! és igenis, nekünk nincsen más kötelességünk, minthogy a cionista világszervezet minden rendelkezésünkre álló eszközzel erősítsük!

Pick tanár ezután elbeszélte, hogy Jeruzsálem mellett már létesült egy mizrachista kolónia, a Mizrahi Haacir vásárolt erre a célra kilenc-
száz dunam földet, igaz, hogy egyelőre még nem folyik ott intenzív termelés, mert főleg tanítók laknak ki-
ny, akik csak mellékfoglalkozásként fizik a kertészetet, a gyümölcsterme-
lést, a mezőgazdaságot, de ez a kolónia mindenesetre alapja lehet a továbbfejlesztésnek. Van egy mizra-
chista földtársaság is, a Bait Voganim, ez legközelebb Petach Tikva mellett mezőgazdasági iskolát fog létesíteni vallásos zsidó árva-
számára. A „Hapool Hamizrahi“, a vallásos zsidó munkások szervezete, több szövetségi műhelyt tart fenn elszórvva az országban, ezeknek a

munkásoknak közös konyhájuk van általában szövetségi alapon élnek — és jól élnek. Most, ugyancsak szövetségi formában, nyomdai műhelyt akarnak berendezni, hogy lehetővé tegyék egy mizrachista napilap megjelenését.

És ezekkel a pregnáns szavakkal végez:

— Tudja meg végre az egész világ, hogy Palesztina felépítése nem fantazmagória. De nekünk zsidóknak azt is kell tudnunk, hogy nem is gyereksjáték...! Igenis, jöjjenek ki ide a zsidók, de csak olyanok jöjjenek, akik tökéletes zsidók és tökéletes emberek. A szakmáját mindenki kifogástalanul kell, hogy értsen. És ne jöjjenek meg a letelepedési költségektől. Hiszen Anglia az afrikai gyarmatosításnál még ma is kétezer fontot számol egy-egy családra. Nálunk pedig százötven kétszáz fonttal egzisztenciát lehet teremteni. Az araboktól pedig ne féljünk. A világ zsidósága a világháborúban és az ezt követő pogromokban négy millió embert vesztett a különböző hadseregekben. És most, amikor az országunk felépítéséről van szó, megijedünk néhány polgáriruhás politikai agitátortól?

Ben Ami.

A görögök nem irták még alá a mudániai Jegyzőkönyvet

Jugoszlávia hozzájárult az egyezményhez. A Dardanellák nincsenek blokádnál. Az angol kormánykrízis

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Konstantinápoly, október 12. A jegyzőkönyv, amelyet a szövetségesek tagnap Izzet pasának Mudániában ünnepelték, a következő pontokat tartalmazza:

1. A görögök kötelesek Tráciát 14 napon belül kiüríteni. 2. A görög polgári hatóságok a csendőrséggel együtt kötelesek a lehető leggyorsabban visszavonulni. 3. Mihelyt a görög hatóságok az országot kiürítették, a polgári közigazgatás a szövetséges hatóságok kezébe megy át s azt ugyanazonnap átadják a török hatóságoknak. 4. Egész Kelettrácia átadásának

harmiac nappal a görög kiürítés után

meg kell történnie. 5. Az angorai kormány polgári és közigazgatási hatóságait nacionalista csendőrszapatok fogják kiérni olyan létszámban, amely szükséges a rend fenntartására és a törvények uralmának biztosítására. A török nacionalista kormány föl van hatalmazva, hogy a tiszték és a legénység létszámát maga állapítsa meg, a szövetségesek megelőző jóváhagyásával. 6. Mindezek az operációk

a szövetségi bizottságok ellenőrzésével

mennek végbe, amelyek mindent elkövetnek, hogy erőszakoskodások ne forduljanak elő. 7. A szövetségi bizottságokat munkájukban a szövetségi csapatok támogatják, hogy Kelettrácia megszállásával a rendet és nyugalmat megóvják.

8. A szövetségi bizottságok és csapatok tartoznak harminc na-

pon belül, miután már a görögök kiürítették az országot, végleg kivonulni.

És a kivonulás hamarabb is megtörténhet, ha a szövetségesek a rend fenntartására és a lakosság védelmére egymással megállapodtak. Mihelyt a török csendőrség megbízhatóan működik, a szövetségi bizottságok eltávoznak. 9. Az angorai kormány valamennyi oszpatát

a lehető leggyorsabban visszavonja

a szövetségi megszállott területek tulsó határára.

A jegyzőkönyv ezután megállapítja, hogy a semleges zónát Csannak környékén és Iamid mentén egyes bizottságok fogják kijelölni. Ebben a részben megjelölik azokat a földrajzi pontokat, ameddig a szövetségesek a konstantinápolyi félszigeten és Gallipoliban a zónát kiterjeszhetik. Az angorai kormány kötelezi magát, hogy

a megjelölt zónákat mindaddig tiszteletben tartja,

amíg azokról a szövetséges csapatok el nem vonulnak s amíg ezeknek a zónáknak megszállása meg nem szűnik. Az angorai kormány kötelezi magát, hogy mindaddig semmiféle csapatokat nem küld Kelettráciába,

amíg a békeszerződés nem jön létre.

A jegyzőkönyv záradéka kimondja, hogy a megállapodások a jegyzőkönyv aláírása után három nappal lépnek életbe.

teljesen megszűnt mert a tvérek és Társai Cluj-Kolozsvár a férfi, női és gyermek-lakbörököl is a leg-abb kivitelben!! 1301

gyipar Rt. Szatmár... csontenyvet, sirt, m u trágyát, ant, kocsikenőcsöt, ant, téglát stb. száraz és vizes, nyers és olvasz- gyut.

segédeket keresünk... 4794

enkinék olvasnia NAPLÓJÁT HERZELS ÜCHER

60 lei és portó 6 lei nyvosztalya on L. Pop 10

DNFFY ÉREK Co. szörmeáru- LUJ, Piata 20. szám

Sürgönycim: Mártonfypelz

me-modellek, zék stb., va- zatlan ször- kicsinyben.

fontosan és titelnek!!

Az ányujtóit mudániai egyezményre ízet pára megígérte, hogy arról az angorai kormányt értesíti és tőlük azonnal választ kér. A görög megbízottak kijelentették, hogy a szövetségesek javaslatát csupán azsal a fontatással fogadják el, hogy a kiürítésre szabott határidőt meghosszabbítsák és a Marica-menti határt fentartják.

A mudániai konvenció Poincaré sikere

Páris, október 12. A lapok a mudániai konvenciót kommentálják és megállapítják, hogy a törökök már sokélt megatartása igazolja Poincaré politikáját. Remélik, hogy a békekonferencián nem fognak újabb nehézségek előállni. A sajtó es alkalomból újból hangot adja a szövetségesek egységes frontjának fontosságát.

London, október 12. Az angol lapok a mudániai értekezlet sikerét nagy elégtellessel fogadják s elismárrsásl adóznak Harringtonnak, aki a keleti kérdésben oly türelmet és határozottságot mutatott, amilyent még egyetlen angol katoná vagy diplomata sem.

A görögök nem írták alá az egyezményt

Konstantinápoly, okt. 12. A görögök a mudániai egyezmény aláírását megtagadták.

Az egyezmény a iráciai török csendőrség létszámát nyolc ezer főben állapítja meg. A szövetségesek biztonsági kordont fognak felállítani a Marica nyugati partján. A törökök elfogadják a Dardanelláktól tizenöt kilométerig a semleges zónát.

Konstantinápoly, okt. 12. A görögök a jegyzőkönyv aláírását csak azért tagadták meg, mert az egyezmény második pontja kényseríti a görög polgári hatóságokat és a csendőrséget, hogy a leggyorsabban visszavonuljon. Ebben a kérdésben a görög megbízottak kormányaitól utasítást kértek.

Rifaad pasa Trácia kormányzója

Berlin, okt. 12. Izmed pasa Mudániában közölte az „United Press” képviselőjével, hogy a nemzetgyűlés Rifaad pasa tábornokot Trácia kormányzójává nevezte ki.

Jugoszlávia hozzájárul Trácia kiürítéséhez

Konstantinápoly, október 12. Jugoszlávia itteni képviselője kijelentette Hamid beynek, hogy Jugoszlávia hozzájárul ahhoz, hogy Tráciát visszaadják a törököknek.

Szofia, október 12. Trácia kiürítése megkezdődött. A görög hatóságok már több községet elhagytak. A kiürítés rendszertelenül folyik. A kiürített helységekben azonnal török közigazgatást léptetnek életbe.

A Dardanellák ni csenek blokádját

London, október 12. Az angol kormány az Oroszországnak küldendő válaszigazgatásban kijelenti, hogy a Dardanellákat sem helyezett blokádj alá és a semleges hajók átkelése nem ütközik akadályba.

Bulgária követelése

London, október 15. A „Petit Parisienne” jelenti Londonból: Aschale bolgár miniszter jegyzékben fordult a nagyhatalmakhoz, amelyben felállította Bulgária követeléseit. Elsősorban

Trácia számára autonómia t követel

a népszövetség védelme alatt, továbbá az összes menekültek visszazállítását Tráciába. Követeli a Marica-menti semlegesítését, Driaspolytól a Marica torkolatáig. A követelések között helyet foglal Trácia katonai leszerelése és egy semleges zóna felállítására.

Bulgáriát előzőnik a tráciai menekülők

Konstantinápoly, okt. 12. Az Anatóliában szétszéledt görög csapatok

bihetetlen pusztításokat vittek végbe. Usak, Aidin, Pandermae és Magnezia városok romhalmában hevernek. A görögök nyolc ezer házat felgyújtottak. A nyugatrészei lakosság ezrével menekül át a bolgár határon. A Bulgáriába menekült tráciai kőrében a nyugtalanság igen nagy. A szófiai kormány az antant képviselőinek figyelmét felhívta erre a körülményre.

Az antant nem igéri magyar területeket Jugoszláviának

Budapest, október 12. Ekhart Tibor ma interpellációt terjesztett a miniszterelnökhöz, a szerb és a többi külföldi lapoknak arra a hírére, hogy Szerbia a Dardanelláknál való fegyveres közbelépésért magyar területeket kér az antantól és erre állítólag ígéretet kapott. A miniszterelnök kijelentette, hogy Bánffy külügyminiszter a legilletékesebb furaunál érdeklődött a hír valódisága felől, ahol kijelentették, hogy Angolország sohasem fordult Jugoszláviához és Romániához katonai segítségért és Magyarország kárára senkinek nem igéri területeket.

Ki lesz Lloyd George utóda

London, okt. 12. (Az Uj Kelet írására.) Clynas munkásszerező nagy beszédében kijelentette, hogy Lloyd George után a munkáskormányra kell jönnie. A munkáspárt volt az

első, amely nemzetközi kérdésekben mindig megtalálta a helyes orientációt. A beszédet óriási hallgatóság előtt tartotta a munkásszerező, aki az ilyenirányu határozati javaslatát a népgyűlés egyhangulag elfogadta.

London, okt. 12. (Radór.) Az angol munkások manifesztumot bocsítottak ki, amelyben követelik a kormány lemondását és az új választások kiírását.

London, okt. 12. A kormányhoz közelebbi „Daily Chronicle” azt írja, hogy kárócseny előtt új választások lesznek Angliában. A kormány tegnap foglalkozott a választások kérdévével. Lloyd George szombaton Manchesterben beszélt, amikor keleti politikáját fogja megvédeni. Ha a miniszterelnök lemondana,

Chamberlain bíznák meg a kormányalakítással,

aki politikai barátainak kijelentette, hogy megbízása esetén a parlament feloszlátását tanácsolná a királynak. Lloyd George visszavonulását politikai körökben nem tartják komolylynak azt azonban biztosra veszik, hogy

uj választások lesznek.

Clynas munkásszerező kijelentette, hogy munkáskormányra kell következnie, mert a nemzetközi kérdésekben előneke a munkáspárt mondotta meg az igazat.

Beszélgetés Musztafa Kemál pasával

— Az Uj Kelet indóstitójától —

Páris, október 3. Richard Etalon amerikai újságíró elsőnek folytatott beszélgetést a gyűlötes szmirnai hadvezérrel, amelyről igen érdekesen számol be a párisi lapok hasábjain. Etalon beszámolójából a következőket közöljük:

Szeptember 12-én érkeztem Konstantinápolyba a Lamartine-on és másnap már Szmirnában voltam, miután a török fővárosban elküldtem magam Hamid bej ajánlólevelével. A bej ugyanis Musztafa Kemál konstantinápolyi politikai megbízottja, akinek ablakai előtt asaltt is, míg vele beszélgettem, nagy tömeg zajongott, a legújabb (és sokszor elücsöttek) híreket várva.

Szmirnába érkezve, első utam Nuredin bejhez, a város kormányzójához vezetett, aki a görög főhadiszállás volt s ékkhelyé foglalta le a maga számára. Nuredin pasa, aki Pierre Loti jóvialis, török alakjaira emlékeztetett, igen szívélyesen fogadott. Természetesen szonai asztalra került a kötelező csésze kávé, amely mellett a basa elmesélte a görögök pusztításait és felajánlotta, hogy elvezet a környékbeli falvakba, a görögök pusztításainak színhelyére, de én égre a vágóól, hogy szemtől-szembe állhassak a hódítóval, udvariasan bár, de visszautasítottam a megülvást. Nuredin bej megértette türelmelemésegemet, felszerelt egy belépési engedélyvel a főhadiszállásra és utam loesáított.

Két óra múlva Kemál rezesszansz stílusú palotájának lépcsőin állottam, a francia konzulátus és a Grand Théâtre közelében. A marconca ör előllyja az utamat, de Nuredin engedélyére azonnal bebocsát.

Pár perc múlva egy európai szalonban állok szemtől-szembe a pasával, akinek közelében szemifélsz ór, vagy adutáns nem forgóldók. Kemál szerettezeméltó, de kissé hideg mosollyal közeledik felém. Tábori öltözetben van. Termeste magcs, tartása katonás, hangja érces, tekintete átható és közvetlen.

Kedves egyszerűséggel invitál meg ő is egy csésze kávéra, de el kell ismernem, hogy üdvözlő szavaim minden látható hatás nélkül perogtak le róla. Ajtóstól rontek be tehát a házába:

— Excellenciáról azt mondják, hogy Konstantinápolyt akarja elfoglalni, hogy Szkutari ellen mozgósít. Szabadna-e megkérdeznem, mik a legközelebbi tervei?

Igen lassan (a francia nyelvet ugyanis csak törli) feleli a pasa:

— Nem állak meg előbb, amíg az egész török területet fel nem szabadítottam.

— De mit ért Excellenciád a török terület alatt?

— Európában: Konstantinápolyt és Tráciát egész a Maricáig, Ásiában pedig Anatóliát Moszul vidékét és Mezopotámia felét. (Palesztinára nem gondol — a szerk.)

— De nem tart Excellenciád az angolokkal való konfliktustól? Kemál mosolyog:

— Nem az angolok, hanem a görögök ellen viselek háborút.

— Mindazonáltal, — vetem közebe — hogy elfoglalja Tráciát, anélkül, hogy őssse ne ütközzék az angol flottával a szorosokban, hogy angol helyőrség csapatokkal

radin engedélyére azonnal bebocsát.

— Mi a véleménye a szövetségesek jegyzékéről, amelyet Franciaország kezdeményezésére küldöttek el? — folytattam.

— Mindenben esatlakozom hozzá. A birodalomkikerülhetetlen veszteségeket szenvedett. Megifistta a háború s dősségeit. Mi átsadtuk a Lea török Madoniát és Sáriát, de a többi, amelyek törökök, maguknak akarjuk. Fel fogom őket szabadítani.

— De milyen áron — kérdeztem.

— Meg fogunk egyezni olyan alapon, amely az egé z világot, még az angolokat is — ki fogja elégtíteni.

Ezzel a szóval végződött a beszélgetés.

f. l.

— A „Buzavirág” és a „Dési Izraelita Nőgyűlés” Dési jelentik, hogy az oitani izr. Nőgyűlés műsoros táncestélyére szorgalmasan próbálják Bus Fekete László „Buzavirág” című szindrabját, amelyet dési zsidó műkedvelők aközök bemutatni jobb ügyhős illő ambicióval. A „Buzavirág”-ot is ismerjük, szerzőjét, Bus Fekete Lászlót ugyanokat. A „Buzavirág” rossz szindrab a legrosszabbak közül való, Bus Fekete László jó koreista, a legjobb felhők közül. Az előadás tehát irodalomcsak is rossz, koreista propagandának pedig a zsidó Nőgyűlés bájjá mégrrosszabb. Jobb darabot találni igazán nem nehéz, papírkosarunkban is bőven akad — jobb.

— Elmosta a víz a páhovai hidat? Bukaresbői jelentik: Tegnap éjjel a Páhova környékén levő hegyipatakok az állandó esőzés következtében kifaradtak és a válen larsai hidat, amelyet a osztanában akartak roudbehozni, elvitték. A víz ezen a helyen három méter magasságra emelkedett. A hatóságok a helyszínre utasítak. A boloszári vesutügazgatóságtól érkezett érteülésünk szerint a víz nem mosta meg el a teljesen helyreállított hidat, minthogy az u előő hidkatasztrófa óta megindított helyreállítási munkálatok be se fejeződtek. Az érviz azonban a forgalom helyreállítását hosszú hetekre kitolta. Eddig is, asztal is, átszállással lehet azon a vonalon forgalmat lebonyolítani.

ne kerüljön szembe — sainte lehetelenség, nemde? Es volt beszélgetésünk egyetlen pontja, amikor a török fővezér saint változtatott. Arca elkomorult. — Hogy elfogadjam Tráciát, uram, Skutarin és a Fekete-tengeren át fogok menni. Erre néve pontos marstrutám van. Elég eszközöm van rá, hogy huszonnégy órán belül legjobb csapataim Tráciában legyenek. Csak a jelre várnek.

Önkéntlenül is Konstantinápoly 1453-ban történt elfoglalására gondoltam. Kemál is, mint II. Mohamed szultán „hátról” akarja a várost elfoglalni.

— És a szultán — mondottam — egyéért ő excellenciáddal?

— A szultán — feleli Kemál — bábu, akinek semmi befolyása nincs, csak az angorai nemzetgyűléssel és az én missziómmal törődöm.

Es a lelkcsinylő mód, amellyel a kalifával elbánit, elég jellemző ember temperamentumára. Szerettem volna még megismereni érzelmeit a népek kálváriájával szemben.

— De a mézárllások, — vetem közbe nem várt fordulattal — lehetőséges-e, hogy ön rendelts volna el azokat?

— Nem! Sőt én megvettem minden lehetőt, hogy megakadályozzam és ha ön beszélt a szövetségesek íti léső össapataival, ugy meg tudhatta, hogy tisztjeim minden tőlük telhető meglettek, hogy visszatarítsák sz irregurálisokat. A savargók közül, akik az amerikai kollégium elbötét megátamadták, halálra ítélték. Ezek kivül még számos török katoná nevét sorolja fel, akiket hasonló okból végeztek ki.

— Mi a véleménye a szövetségesek jegyzékéről, amelyet Franciaország kezdeményezésére küldöttek el? — folytattam.

— Mindenben esatlakozom hozzá. A birodalomkikerülhetetlen veszteségeket szenvedett. Megifistta a háború s dősségeit. Mi átsadtuk a Lea török Madoniát és Sáriát, de a többi, amelyek törökök, maguknak akarjuk. Fel fogom őket szabadítani.

— De milyen áron — kérdeztem.

— Meg fogunk egyezni olyan alapon, amely az egé z világot, még az angolokat is — ki fogja elégtíteni.

Ezzel a szóval végződött a beszélgetés.

f. l.

— A „Buzavirág” és a „Dési Izraelita Nőgyűlés” Dési jelentik, hogy az oitani izr. Nőgyűlés műsoros táncestélyére szorgalmasan próbálják Bus Fekete László „Buzavirág” című szindrabját, amelyet dési zsidó műkedvelők aközök bemutatni jobb ügyhős illő ambicióval. A „Buzavirág”-ot is ismerjük, szerzőjét, Bus Fekete Lászlót ugyanokat. A „Buzavirág” rossz szindrab a legrosszabbak közül való, Bus Fekete László jó koreista, a legjobb felhők közül. Az előadás tehát irodalomcsak is rossz, koreista propagandának pedig a zsidó Nőgyűlés bájjá mégrrosszabb. Jobb darabot találni igazán nem nehéz, papírkosarunkban is bőven akad — jobb.

— Elmosta a víz a páhovai hidat? Bukaresbői jelentik: Tegnap éjjel a Páhova környékén levő hegyipatakok az állandó esőzés következtében kifaradtak és a válen larsai hidat, amelyet a osztanában akartak roudbehozni, elvitték. A víz ezen a helyen három méter magasságra emelkedett. A hatóságok a helyszínre utasítak. A boloszári vesutügazgatóságtól érkezett érteülésünk szerint a víz nem mosta meg el a teljesen helyreállított hidat, minthogy az u előő hidkatasztrófa óta megindított helyreállítási munkálatok be se fejeződtek. Az érviz azonban a forgalom helyreállítását hosszú hetekre kitolta. Eddig is, asztal is, átszállással lehet azon a vonalon forgalmat lebonyolítani.

Meyerb és a

— Az Uj

A „Wienberről, a érdekes me nek különböző számot szél amely a m és regszke amelyet ő s kezétek — be. Meyer hasonlatos Mindkettőnek, népké hagyták sz fevilágosod érte meg él Meyerbeern is el kellett A mege ket közöjfi Velamiv Alexander „Archivas korozót k nek során a zsidóság pontját is. Weill, a sággal birt regszkedot amelyet m a beszélget ami Meyer hogy megje sínom, de nálok. De Először, ho egy „Mózes tudok hébe feltétel ahb rüljön, hog lome fűtes Mózes ist amelyen az alapelveit, a ciónk épült Meyerbe vallomássib

— Lásza tartozom. A zsidó legyet mint ahogy hogy franci nem pusztá zetiség is. nekünk, no tik, — a volna, skit neveltetnem nám. Ama gomból meg mondásnak, közzönheted fiúknak, ha rom éves k bertil kellett ama vesző hogy egykor ket elcsérli keveset isz ből és nem mellékéstől aszonyokn azonban má eztkésgük gyéire. Gyer kell, hogy l ért lelkesít nám, fanat há nem jelt ma, bizony olvastam ug anyám, ha beszélgetés mal fejeste mindent be héber nő v az egy zsid tudásából n letel. Enger ban arra a tanuljak, d nek és föld mindenest is a vélem többet tudó sabb egésze mar nem v ember ifjú nyebben. Epen il sította Me

Zsák, Pongva
Vétel 1424 Eladás
Kölcsönintézet
Javitóműhely
Saját cégjelzésű berendezéssel.
Albala Izsó
Timisoara—Temesvár.
II. Piata Traian (Kossuth-tér) 2. Sürgönycim: Albala, Timisoara-Fabrica.
Interurban telefon: 60 sz.

Még sehol és soha nem voltak kaphatók készen olyan kitűnő öltönyök, felöltők, fluruhák,
mint most 1433
KATZ és MENDEL
cégnél Cluj, Főter 10 sz.
Szövetek nagy választékban

10% - olcsóbb szabókellékek, harisnyák és rövid árú Neumann Károly, Cluj, str. Regina M. (v. Deák F.-utca) 10. üzletében

Markovits F. ékszerész, Arany- ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, brilláns legmagasabb napi áron veszek. 1433 Cluj, Wesselényi-utca 20. sz.

szembe — sainte le-
nemde?
szélségünk egyet-
mikor a török fővezér
tött. Arca elkomorult.
elfoglaltam Tráciát,
in és a Fekete-tenger
k ment. Erre nézve
utám var. Elég esa-
s, hogy huszonégy
jobb csapataim Trá-
nek. Csak a jelle vár-
nül is Konstantiná-
történet elfoglalására
Kemal is, mint II. Mo-
n „háttér” akarja a
lni.
tillán — mondtam —
cellenciózáddal?
n — feleli Kemal —
semmit befolyása
s sngorai nemzetgyü-
n misszióm nál törö-
nylő mód, amellyel a
k, elég jellemző az
mentumára. Szerettem
pisméri érelmeit a
ával szemben.
mészárszékot, — vetem
fordulattal — lehet-
ön rendelté volna el
Sőt én megvettem
t, hogy megakadá-
a én beszélt a szó-
lő főcsapatával,
tta, hogy tisztjeim
talható; meglettek,
rták az irreguráli-
gók közt. Akik az
égium elhőtét meg-
lára itlétek. Ezen-
amos török katona
fel, akiket hasonló
k ki.
Méménye a szöve-
kéről, amelyet Fran-
denyvezésére külf-
folytatam.
szemben osztakozom
alom kikérülhetetlen
szenvetted. Megfi-
adosságait. Mi át-
török M. cedóniát és
többit, amelyek tö-
knak akarjuk. Fil-
badítani.
gen áron — kérdé-
usk egyezni olyan
az ég z világot,
okát is — ki fogja
l végződött a be-
f. l.

Meyerbeer a zsidóságról és a héber nyelvről

— Az Uj Kelet tudósítójától —
A „Wiener Morgenzeitung” Meyerbeerrel, a nagy zsidó zeneszerzőről érdekes megemlékezést közöl, amelynek küldője az a része tarthat számot széles körben érdeklődésre, amely a mester szintje szerzetéről és ragaszkodásáról a zsidó nép — amelyet ő sem tekintett pusztá felekezettnek — és nyelvét iránt számol be. Meyerbeer tragikumá sokban hasonlatos Mendelschn Mózéséhoz. Mindketten rajongói voltak vérüknek, népkének és utódaik már oda-
hagyták spáik hitét... De míg a fevilágosodás zsidó utóéje már nem érte meg életében tragikumát, addig Meyerbeernak ezen fájdalom érzést is el kellett szenvednie.
A megemlékezésből a következőket közöljük:
Visszafelé egy félszázaddal eelőtt, Alexander Weill, Heine barátja az „Archives Israéites”-ben egy cikksorozatban közöl Meyerbeerről, amelynek során megemlíti Meyerbeernak a zsidósággal szemben elfoglalt álláspontját is.
Weill, aki maga is nagy jártas-
sággal bír a Talmudban és őszintén ragaszkodott a héber nyelvhez, amelyet mesterileg kezelt, egy ízben a beszélgetést a bibliai nyelvére terelte, ami Meyerbeernak alkalmat nyújtott, hogy megjegyezze: „Mindig az volt az álmom, hogy egy „Mózés”-t komponáljak. De két dolog tartott vissza. Először, hogy már Rossini teremtetett egy „Mózés”-t, másodsor, hogy nem tudok héberül. Pedig elengedhetetlen feltétel ahhoz, hogy egy ilyen mű sikerüljön, hogy szerzőjét e nyelv szel-
leme fátse át, azon nyelv, amelyen Mózes isten szavát közreadta, amelyen az erőtől és szociális tanok alapelveit, amelyekre egész civilizációnk épült, kihirdette.”
Meyerbeer ezután szinte elmerült vallomásaiba és így folytatta:
„Lássam kérem, egy vallomással tartozom. Ahhoz, hogy az ember zsidó legyen, héberül kell tudnia, mint ahogy a franciának szüksége, hogy franciául tudjon. A zsidóság nem pusztá felekezet, hanem nemzetiség is. Ez az utóbbi marad meg nekünk, noha mindig szennükre vetik, — a vallás, az etikánk. Ha fiam volna, akit a zsidóságban kellene neveltetnem, úgy héberül taníttatnám. Ama keveset, ami zsidóságomból megmaradt, néhány bibliai mondásnak, egy pár héber emlékszó közönthetem. Valóban nemcsak a fiúknak, hanem a lányoknak is három éves koruktól fogva nálam héberül kellett volna tanulniuk, nehogy ama veszélynek legyennek kitéve, hogy egykor hajlandók lesznek hitüket elcsereélni. Jómagam csak igen keveset ismerek a zsidóság tanai-
ból és nem tudom a magasztosat a mellékéstől megkülönböztetni. Az asszonyoknak és a fiatal lányoknak azonban már kora ifjúságuktól fogva szükrégük van a kultusz külsőségeire. Gyermeküknek és ifjaknak kell, hogy legyen egy ideáljuk, amelyért lelkesüljenek. Sőt, azt mondanám, fanatizmusra van szükségük — ha nem jelentene ez a szó: fanatizmus, bizonyos visszáelést. En megam olvastam ugyan a bibliát, azaz édesanyám, ha belefáradt a diskurálásba, beszégetését mindig bibliai citátummal fejezte be, amely pár szóban mindent befejezett. Mert édesanyám héber nő volt. Oly jó héber, amint az egy zsidó nő lehet, aki a héber tudásából nem csinált magának tüz-
letet. Engemet, már gyermekkoromban arra szoktatott, hogy héberül tanuljak, de akkor ezt igen nehéznek és fölöslegesnek találtam. Azóta mindenestre megváltoztattam erről is a véleményemet. A fivérem, az öböt tudott héberül, mint én. Később egészen meg akart tanulni, de már nem volt rá ideje... hiba, az ember ifjkorában tanul a legkönnyebben.
Épen ilyen határozottsággal utasította Meyerbeer ama vádat is

viszsa, hogy mit sem irt a zsinagóga számára. „Nem csodálkozom ezen, — nevetett fel keserűen — harminc év óta hallom a keresztény németektől, hogy a „zsidó muszlikán” kívül nem értek máshoz. Szükségzserűleg most a zsidóknak kell elpanaszolniuk, hogy semmit sem tettem ebben az irány-
ban.” Amidőn aután Weill erre megjegyezte, hogy ő nem is merészelte, hogy arról a vádról beszéljen, amely a mestert azért érte, mert leányait megkereszteltette, Meyerbeer így felelt: „Gyermekeimnek teljes szabadságot adtam, hogy megválasszák a vallásukat, mert úgy véltem, hogy mit apsz, filozófus és polgár tartozom eszel. Azt hittem, hogy az apának nincs joga, hogy gyermekeit vallását egyszerűen születési esélyüknél fogva határozza meg. Iyazam volt-e, oem-e? Ma már inkább hiszem, hogy nem. Ma már én is úgy vélem, hogy az apának nemcsak joga, hanem kötelessége is, hogy meghatározza gyermekéi vallását. csak meg kell nekik hagynia teljes szabadságukat, arra az időre, amikor értelmük küszöbét átlépjük.”
Eddig Meyerbeer.
Ha a nagy zeneköltő szemrehá-

nyást is tett magának, hogy nagyonyán nyilvánította szeretetét és ragaszkodását a zsidóság iránt, azt a tényt mindenesetre nyomatékkal le kell szögeznünk, hogy saját személyében ellentállt minden kísértésnek és csábításnak, hogy ilyeneket büszakén utasított vissza és zsidó pap zsidó temetőben beszélt sírjánál. (1864 ben)
Szüleéhez való ragaszkodásában is az igaz ősi zsidó erényt tanusította. Anyja, a zsidó nők egyik legjobbjá, legnemesebbjé, aki igazi odaadó szeretettel csüggött hitén, a nő nem ideálja volt szemében.
Az anyai kéztől irt egyik levelet, amelyet Ördög Róbertje bemutatása alkalmából kapott, többre becsülte a kritika minden túlzásánál és fejedelmek kiténtetéséinél és talizmánként őrizte azt.
Mint Meyerbeer jellemzésére eklatáns tényt említi még meg Meyerbeernak a zsidó költő, Ludwig August Frankl hagyott ránt és amely szerint Meyerbeer ellenéte volt az orgona alkalmazását a zsidó istentiszteleteken.
f. l.

Uj zsidóüldözések Magyarországon

Népszámlálás csak zsidókra
— Az Uj Kelet tudósítójától —
Atik azt hitték, hogy a magyarországi zsidóüldözések csak időleges társadalmi kilengések, amelyek a konsolidáció erőödésével lassan-lassan erejüket veszítik, azok eelőtt megdöbentő panoráma nyílik a legújabb magyar eseményekben. Most válik nyilvánvalóvá, hogy az eddigi véres üldözések nem csak sporadikus kilengések voltak, hanem szisztematikus előkészítések és csak ezután következhet rémuralomnak. Fejvédelmi politikának hívják azt a formális hájtóvadászatot, melyet a magyar hatóságok most már egész voalton megindítottak a zsidóság ellen. El kell ismerni, hogy a magyar társadalom ezen a téren a hájtóvadászati szabályainak pontos betartásával jár el. A Balaton és a Duna Tisza-köz véres zsidóüldözési eelő a zsidók tömegesen menekültek a főváros falai közé. Most aztán a magyar hatóságok elérkezettnek látják az időt, hogy az így csapdába szerított zsidósággal egy csapásra végezzenek. Nem egyetemi haligatók fasciata kurjongatásairól van szó, hanem súlyos kormányintézkedésekről, jog, kenyér és életfosztó rendeletekről, melyek máról holnapra pusztlással fenyegetik a magyarországi zsidóság tizezreit. Az egyik ilyen kormányrendelet az „alkalmatlan idegének eltávolításáról” intézkedik. A Budapestban megjelenő „Világ” napilap eelőt a rendeltől többek között a következőket írja:
A belügyminiszter az alkalmatlan idegének eltávolítására vonatkozó rendelettel kapcsolatban hosszabb nyilatkozatot adott ki, amelyben hangzott, hogy csupán azoknak kiutasítására gon-

— A rendelet előmánya a belügyminiszternek a szakszervezeti internált táborban tett látogatása után elhangzott kijelentése volt, mely szerint az alkalmatlan idegének rövidesen eltávolíttatja Magyarországról. Az alkalmatlan idegének alatt elsősorban természetesen zsidók értendők. Az ügy csak annyiban új, hogy a rendelet generális intézkedést tartalmaz, mert hiszen az esetenkénti kiutasítások eddig is folyamatban voltak és a humanitással ellenkező eljárások eddig sem voltak ritkák. Hogy csak egy esetet említsék, egy huszonöt éve iparrendélllyel bíró, büntetlen előéletű, politikailag fedhetetlen zsidóvallású állampolgárt csak nemrégén távolítottak el rövid időn az országból.
Csak természetes, hogy a magyar kormány zsidóiról intézkedéseit az alantas hatóságok és köztitelez mindenben túllépték az igyekvésnek. Budapest város törvényhatósága eelőt már készen áll az új zsidórendelet, mely az utolsó menedéktől fosztja meg a pogromok eelő a fővárosba menekült zsidóságot.
A szabályrendelet 5-ik szakasza szó szerint így hangzik:
„Azon magyar állampolgárnak, aki magát kellően nem igazolja, a maga és családja fenntartására szolgáló eszközöket ki nem mutatja, vagy akinek a székesfőváros területén tartózkodása a közbiztonságra és a közrendre nézve veszélyes, aggályos, vagy gyanus s akinek ténykedése a székesfőváros gazdasági életére káros, a székesfőváros területén való letelepedése ellen a főváros tanácsa tiltakozik s ez a főváros területéről a rendőrhatalóság által bármikor kintaszítható, esetleg kényszer útján eelőbbi illetékesi közösgébe eltávolítható.
Akinek tartózkodása veszélyes, vagy gyanus és a székesfőváros gazdasági életére káros... Nagyon is jól ismerjük már ezt a legújabb magyar jogi terminológiát — és ismerik a budapesti zsidók is. Azok a szerencsétlenek, akik pusztá életüket mentették meg balatoni, isszéri, orgoványi pogromokból, most remegve várhatják, hogy mikor visszk öket újabb vágóhídra, mikor „távolítják el öket esetleg kényszer útján eelőbbi illetékesi közösgébe.”
— Kiárusítják a volt császári pince borait. Bécsi munkatársunk jelenti: a bécsi Hofburg világhíres borpincészete, mint a volt uralkodóház egyéb vagyonainak tulajdonörése is, az osztrák hadikároslitak segélyalapja javára foglaltattak le. Hénapok óta foly-
nak a tárgyalások az illetékes tényezők között a rendkívüli gazdasági pincék készleteinek értékesítése ügyében, végre sikerült megegyezésre jutni és — mint jelelték — október 2-án megnyílt Bécsben a volt császárboroknak kiárusítóhelye. A Hofkeller legnemesebb terméke a száz esztendő óta ott felhalmozott tokaji bor, amelyet a Tarcalól Tolcsvaig terjedő udvari szőlészet szállított és amelyet mindenkor olyan becsben tartottak, hogy még Ferenc József idején is csak a legkritikább esetekben, a legkivételesebb személyiségek, fejedelmi vendégek kaptak belőle kóstolót. A Hofkeller borait már több, mint száz éve három minőségbe osztották: személyes (est kapták az udvar alsóbbrendű alkalmazottjai és a Burgörtség), a tisztibor, amelyet az udvarnak nem fejedelmi rangú vendégei kaptak és az urasági bor, amelyek a javaborokat sorolták és amelyekből csak kivételes személyiségek kaptak kóstolót. A Hofkeller még most is annak a Wölflinger nevű főpincemesternek felügyelete alatt áll, aki 30 esztendeje kormányozza a volt császárok pincéit és még most is Van Aakon volt udvari gazdasági tanácsos a gazdasági intézője. A kiárusítávnak megállapított rendje szerint a Hofkeller borait csak magánosoknak és egynek legfeljebb tíz palackig adják majd el. Sokan vannak, akik vágyva-vágyják megkóstolni a császárok híres borait, de igen kevesen lesznek, akik azoknak az árát is meg tudják adni. Bónusszülött bécsi és más közönséges halandók alig.

TUNGSRAM
A LEGTARTÓSABB EGÓ

Fenyő és Braunfeld
világvárosi ékszerüzlete
Cluj-Rolozsvár, Főter 15. sz.

ARANY, EZÜST, DRÁGAKŐ, ÉKSZEREK ÉS MUIPARI AJANDÉKTÁRGYAKAT TELJES BIZALOMMAL VASAROLHAT

Arany, ezüst és acél órákülönlégességek. Longines, Omega, Schaffhausen órák fölerakata.
Telefon 6-43.

HIREK

Arbá minim

Hosanna rabba, a nagy segítségkérés napján kihirdetik a megírt és megpecsételt ítéletet. Jaj a bűnösnek! Hosanna!... És bűnbánó, szorongó szívvel szorongatjátok kesetekben a hibátlan eszrogot, amely különb, mint ti, hibátlan. És ájtatos körmenetben hordjátok végig az egész gyülekezet előtt a Tórást és a lulavot, a szináji tanít és az erecsisraeli pálmásgat, az illatos hadasszával és a jelentéktelen fűfűszaggal, hogy javatokra billentsék a Mérleget, a döntő ítélet előtt.

Javatokra akarjátok billenteni a Mérleget. Az érvek: a négyfajta törvény. Arbá minim, a négyfajta ember, az ünnepi csokor. De jaj, nem igazságtól való a védelem, hogy is segíthetne? Hosanna! Csak öntudatlan ajkkal, az ítéletől való félelmetekben fogadkozunk, hogy nem felejtitek el a büszke pálmásg hazáját, ahol szent rögökből fakad az illatos és zamattól dúns eszrog és kétezer éves nagyságról susog a jószagn hadassza. Nem igaz szívvel gondoltok rá, mikor feljajdulok: Hosanna! És ha kihirdették az ítéletet, már megfeledekettek mindről. Ki teljesíti kötelességét a pálmát, eszrogot és hadasszával termő föld iránt, akik tanúságjelre hívtok a magatok javára? Keveren vannak az igazak. Hosanna!

Javatokra akarjátok billenteni a Mérleget. Az érv, amellyel védekeztek, hogy egyik vigyotok: a büszke, fenséges pálmásg, az illatos és jóság eszrog, a szagos hadassza és az igénytelen fűfűszagg. Az egész nép, az előkelő, a gazdag, a jósvívű és becsületes, a jelentős és jelentéktelen egy nagy összességben egyesülve fogadkozik, hogy amit annyi essendőhöz elmulasztott, most pótolni fogja és minden erejét az ősi föld javára fordítja, csak segíts rajtunk, Isten. Hosanna! De jaj a megfélemlítőknek. Mert, hol a nagy összesség, a község igyekezete a régi bűnök jóvátevéle? Hol van a lulav népe, a magarhangok, a gazdagok osztálya? Hol van az eszrog népe, mely minden jóból dushálkodik és az élet terheiből csak azt vállalja, ami illatos és jósvívű? Hol vannak ők, a hosannát könyörgők akkor, amikor a magarhangyot hadassza és az igénytelen fűfűszagg bűnösök? Hol vannak ők akkor, akik csak most egyesülnek a nagy közösséggel, amikor szükségük van rá, hogy javokra billentsék a bűnöktől roskadozó Mérleget? Jutott az már eszükbe hosanna rabba, a nagy segítségkérés napja előtt? És ha ilyenkor a bűnöktől súlyos kéz felemelkedik a szivről, mert a magarhangyotok megvédték őket az ítélet végrehajtásától, nem fognak-e megint elfelejtkezni évente megismételt fogadkozásokról, az arbá minim hazájáról, a mi hazánkról, az ő hazánkról?

Juszon eszükbe, hogy kétfős bűnt bűnösnek: hamisan nem igaz szívvel fogadkoztok eddig és hamis érveket sorakoztatok fel a nagy törvényesség előtt, hamis egyásra hivatkoztok. És a nagy itélősség mindeddig megkegyelmezett nekik — a magarhangyotok, az igazsívűek kedvéért. De ki tudja, mindig így lesz-e?... Hosanna rabba, a nagy segítségkérés napján — vigyázzatok! — kihirdetik a megírt és megpecsételt ítéletet. Jaj a bűnösöknek, akik kétszeresen vétkesnek. Hosanna!

Assér Lemil

— A zsidó hitközség koronázási ünnepéi. A kolozsvári ortodox hitközség ma küldte saájával a koronázási ünnepségekre szóló hirdetményét. Az ünnepséget e hónap tizenötödikén, Szinches Tora napján délelőtti tíz órakor folytatják le ünnepi istentisztelet keretében. Az ünnepség a 21, 45 és 77-ik zsoltár elénekítésével kezdődik. A főrabbi ünnepi beszédet mond, ezután az uralkodóházért és házáért szóló ima és befejezésül a Hanoten tesua következik.

— Kereskedők tiltakozása. Temesvárról jelentik: A város kereskedői között kinos feltűnést okozott, hogy az árdrágításról szóló rendelkezést újra érvénybe léptették különböző szigorítások kapcsán. Tegnap az ipari és kereskedelmi érdekeltségek monstre-küldött sége jelent meg Kun Richárd, a kereskedők egyesülete elnökének vezetésével Georgevici Lucian dr., nemrégben kinevezett polgármester előtt. A deputáció vezetője rámutatott a polgármesternek installációja alkalmával tett azon ígéretére, hogy a város polgárait nemzeti ségre és vallásra való tekintet nélkül feleltéges szekaturáktól meg fogja védeni.

— Ha, — mondotta a szónok — aki évek óta ismerem a polgármester urat, tudom, hogy ígéretét be fogja tartani. Nem akarok kitérni arra, vajjon a város illetékes-e arra, hogy elfajta rendelkezéseket kiadja, de semmiképpen sem indokolt, hogy épen most érvényesítsenek régi rendelkezéseket, amikor Erdély és Bánát községei téveszti a dekretóvörny időszzerűen itéskedései ellen harcolnak. Ugyanakkor, amikor a kereskedelemügyi miniszter kijelentette, hogy kilitásba fogja helyezni a dekretóvörny megváltoztatását, a gyakorlatban a kereskedők és iparosok ellen eszezik a rendelkezést intéskedéssé. Mindenki előtt világos, hogy a drágaságot nem lehet rendeletekkel letörni. Mi kereskedők a multban és most is megtesszük kötelességünket a haza iránt és nem érdemeljük meg azt a bánásmódot.

Az iparosok nevében Klein Jenő beszélt hasonló értelemben. A polgármester válasza során kifejtette, hogy magának a kereskedőknek előrangú érdekük raját körülből eltávolítani a város elemekét, hogy a tisztességes kereskedelem ilyen módon megszabaduljon az igazságtalan zaklatásoktól.

A kolozsvári kereskedők is hasonló lépésre határozták el magukat. Küldöttséget menesztettek Matos prefektushoz és a kereskedelmi miniszterhez, aki előt fel fogják tárti panaszukat. Nemrégiben ugyanis Hermann Endre Jókai utcai kereskedőt az uzsora bíróság öt nap alatti lefizetendő tízezer lei pénzbüntetésre ítélte, mert Hermannnak egyik alkalmasítottja a szilvás kosárra tévedésből a dinya árát írta ki.

— Hozzászólás a Cuza-féle röpiratokhoz. Vestük a következő levelet: Tisztelt Szerkesztőség! Azok az országos antiszemita pamfletok, amelyekről b. lapunk ismételten megemlékezett, dr. Lenke Manó lugosi kártyásmannak már korábban tudomására jutott a 6 indítására az Erdélyi Bánati Rabbiegyesület f. é. szeptember 17-iki kelettel külön külön felterjesztéssel fordult az igazságügyi- és a belügyminiszterhez, utóbbinhoz mint az ország legfőbb rendőrhatalóságához azaz a kérelemmel, hogy a példátlan igazságtartalmú szennyíratok terjesztését akadályozzák meg a azok szerzőit és terjesztőit vonassák felelősségre. Sajnos, beadványaink soráról eddig mit sem hallottunk. A rend és igazság legfőbb őrje nem sietnek kötelességüket megtenni az igazságtalanság és rágalmasokkal szemben, nem sietnek védelmet nyújtani az ország egyik lojalis érzelmű és békében dolgozni akaró néprétegének. És így egyre tovább terjed a mély, amelynek forrása valószínűleg Németországban van, amint hogy a szóbanforgó lázító iratok is nyilván hasonló szellemű és színvonalu német teremtésből vannak lefordítva. De ha az illetékes hatóságok oly könnyen veszik ezt az ügyet, a zsidóság részéről, amelynek bérére megy a dolog, sürgősen szükséges volna hamarosan összeállítható cífole és felvilágosító iratokkal utját állani a további kártevésnek. Ettől a feladattól nem volna szabad sajnálni semmi áldozatot. És erre kívántam soraimmal a zsidó nyilvánosság figyelmét felhívni. Tiszteltetted dr. Eisler Máttyás, az Erdélyi és Bánati Rabbiegyesület elnöke.

— Máramarosszigeti előfizetők. Kérlek, hogy a lap kézbesítése körül esetleg előforduló panaszokkal mindenkor, lehetőleg azonnal, Gárdos József ottani bizományosunkhoz (Fekete könyvkereskedés. Telefon 127) fordulni sziveskedjenek.

— A kiutasítások. Az Uj Kelet megemlékezett arról, hogy a koronázással kapcsolatban az állambiztonsági hatóságok szigorúan ellenőrzik az idegen állampolgárokat. Ennek az ellenőrzésnek a folyamán a hatóságok többeket kiutasítottak, több ember ellen pedig kiutasítási eljárást indítottak. Ilyen kiutasítási eljárás indult a kolozsvári újságíró szervezet egyik tagja ellen is, de miután az ügyben a szervezet elnöke dr. Pál Árpád, dr. Kiss Géza képviselő és Pálcsog román újságíró kollégánk társaságában az illetékes hatóságnál interventiót, az eljárást Kandi kapitány referátuma alapján, megszüntették. Meg kell állapítanunk, hogy a hatóság képviselői tapintattal és megértéssel járnak el a kiutasítási rendelet végrehajtásánál.

— Rohamosan emelkedik a lej. Heteig tartó zuharással és vibráció után a lei párisi árfolyama — mint a Rador jelenté — a tegnapi 8:30 szentimór mára 13 2350 pontra szökött. A váratlan árfolyamemelkedés oka valószínűleg az, hogy Románia feloldotta a külföldiek bankbetéteit a zár alól.

— Németország függő adósságai. Párisból jelentik: A jóvátevéli biztosítás a legközelebbi napokban foglalkozni fog Németország függő adósságainak kérdésével.

— Ünnepi istentisztelet. Vasárnap, f. hó 15-én d. e. 11 órakor a Cales Reg. Ferdinand-uti zsinagógában a koronázás alkalmából külön hálaadó istentisztelet fog tartatni, amelyen Ruvizsky Rafael fog közreműködni. Ugyan ő fog énekelni az előző napi maskaristisztelet alkalmával, valamint a péntek esti istentiszteletnél is.

— Műsoros esélyt rendez a Sámson. A máramarosszigeti Sámson cionista sportegylet október huszonegyedikén este két-éféli táncot állított rendez a kulturpalota nagyszobájában. A sport-bál szigorúan zárkórú.

— Az eperjesi Makkabi avatós-télye. Eperjesről jelentik, hogy október 18-án tartja meg a nemrégben megalakult „Makkabi” zsidó sportegylet gazdag műsorú szálóavatási estélyét. A fényesnek ígérkező estély iránt nagy az érdeklődés Eperjes zsidóságának minden rétegében.

— Choveve Keren Kajemeth. A Zsidó Nemzeti Alap barátai cím alatt most van alakulóban Kolozsváron egy társaság, amelynek egyetlen programja, hogy a Zsidó Nemzeti Alapot nagy jelentőségének megfelelően népszerűsítse, az adakozási kedvet fokozza és minden alkalmat felhasználjon arra, hogy a nemzeti vagyontömeget gyarapítsa. Azok, akik Kolozsváron a Choveve Keren Kajemeth munkájában résztvenni óhajtanak, közzöljék sürgősen címüket a Zsidó Nemzeti Alap központi irodájával (Cales Regale Ferdinand 48) délelőtti 9—1 ig és délután 3 ólt 6-ig.

— Marmaggi nuncius Kemál pasánál. Bukarestből jelentik: Francesco Marmaggi, bukaresti pápai nuncius Konstantinápolyba utazott, ahonnan utját tovább folytatja Szmirnába, Kemál pasa főhadiszállására és átadja a hadvezérnek a pápa egy levelét, amelyben védelmet kér Kisázsia keresztény lakossága számára. A pápa küldötte egyben megragadja az alkalmat, hogy a keleti béke érdekében dolgozzon. Azonfelül működni kíván a menekültek segélyezésére körül is.

— Ügyvédek és papirkereskedők figyelmébe. Ha precíz és világos román szövegű blankettákat kíván használni irodájában, úgy ilyen szükségletet a Kadima Nyomda és Kiadóvállalat Rézvénytársaságnál (Cluj, strada Barón L. Pop No. 10.) szeresse be. Keresetlevél, vállalkozási meghagyás, biztosítási és kielégítési végrehajtási kérvény, meghatalmazás, adósvételi szerződés, tulajdonjog és zálogjog bekezelés iránti kérvény, stb. blanketták megrendelésé szorint: fogalmi, félfamentes vagy famentes papíron, jutányos áron kaphatók. Annak, aki egyféle blankettából egyszerre több, mint 250 darabot rendel, kiváratára névfelíráttal is szállítjuk az illető blankettát. Viszonteladónak huzs százalék rabbat. A blanketták összeforgalma után az ügyvédi kamarák útszámalekos hozzájárulásban részesülnek.

— Miért ellenőrzik az idegeneket. Bukarestből jelentik: A „Vitorul” mai számában foglalkozik az idegenek elleni rendszabályokkal és kifejti, hogy a kormány kénytelen az országban lévő idegeneket szigorúan ellenőrizni, mert nem tűrhet ellenséges elemeket az országban.

— A fascisták betörték Jugoszláviába. Berlinből jelentik: Belgrádi hírek szerint az olasz fascisták több kilönménye átlépte a jugoszláv határt. A szerb kormány megtette a szükséges intézkedéseket a fegyveres támadók visszahúzására.

— A palesztinai termés. Jerusálemből jelentik: A mezőgazdasági ügyosztály jelentése szerint augusztus elején a Bereba került kivételével a termést mindenneműen behordták. Az új termés jelentős készletet kéthetesenben a buzsákkal száz kilogramonként ötven piasterral visszacsatolt. Dinyéből jelentékeny kivétel volt, hajón Barutba és Portsaidba, vasuton pedig Damaszkusba. Csemagésdőlő Egyiptomba exportáltak. Gyümölcs bőségesen termelt és igen olcsó volt. Igen jónak kinézők a dohánytermés is.

— „Tarbut” fogim. válogatott. „Technicum” válogatott 2:1 (1:0). A tegnap megtartott első közsépkolai bajnoki mérkőzést a három tartalékkal játszó Tarbut nyerte meg, váratlanul szép játékokat produkálva. A kiűnő Lázár két gólját a Technicum részéről Rosenburg viszonosította, a számos, mély pályán a Tarbut részéről Gombos, Meskovitz, Reisman, Muad, — a Technicum részéről Gunther és Rosenburg produkáltak elfogadható. Biró: Peiran.

— Betörték a kolozsvári ortodox templomba. Tegnap éjjel ismeretlen tettesek betörték a kolozsvári ortodox zsidó templomba, ahonnan tíz tízezer társat és teffint loptak el. A betörték benyomták az egyik ablakot és úgy hatoltak be a templomba. Az ellopott imaköpenyeken drága ezüstművű gallérszékely volt. Felhívjuk azok figyelmét, akiknek esetleg megvételre ajánlanának társzeket, azonnal tegyék jelentést a hitközség előjáróságának. A rendőrség is bevezette a nyomozást.

— A palesztinai koloniatk egyesítése. Jaffából jelentik: Tel Aviv községi tanácsában felmerült az eszme, hogy a Tel Aviv közelében fekvő zsidó koloniatkát egyesítse községi községválas alapján egyesítsék, abból a célból, hogy ezzel is megsegítsék a koloniatk közbiztonságát. Ebben az ügyben legközelebb az érdekelte koloniatk és Tel Aviv községi tanácsával megbeszélések lesznek.

— Letsztörtöttak egy multimilliomost. Bukarestből jelentik: Botosani-ban letartóztaták Iosipovic multimilliomost, aki kontingentálissal visszavételeket követelt el Lupacu prefektussal együtt.

— Dologi szolgáltatást követelnek a franciák. Párisból jelentik: Tegnap több négygyűlésen beszédek hangzóttak el, amelyek követelték a német közmunkákat és a dologi szolgáltatásokat melletti szállították síkra. Ezek megkönyvitének a francia ipar helyzetét, amely nemcsak az elpusztított területeken dolgozna, hanem más országokban is közreműködné a lakásingos enyhítésére. Fontos, hogy a francia ipar a világpiscon ismét a régi helyét foglalja el.

— Az Eötvös-utcai elemi iskola összes növendékei felerőltatnak, hogy október hó 15-én d. e. 9 órakor jelenjenek meg az intézetben a koronázás alkalmából tartandó ünnepszra.

— Ligeti balletmester tánc- és művészképző tanfolyama folyó év október 15-én kezdődik a kereskedelmi akadémiá sporttermében. Felvétel naponta d. n. 1-től este 8-ig Forduló-utca 2 szám alatt.

KÖZPONTI TÉLIKERT
JAZZ-BAND, PARKETTÁNCOK
és az összes nagyszerű attrakciók.
Nytás este 9-kor. JAZZ-BAND!

W
a
Lon
pek ut
zsidó o
hogy s
tssza. s
az ang
szüdes
Semarj
a Labo
amerik
vására
zenegy
tandó z
argiai
baa veh
kódási
hogy a
doggazs
Szep
Keren
riums V
töre bar
sef Cow
nistan k
ment jel
és mra.
znan é
tettek k
és dr.
kádik.
Josef
ben jelsz
ramját é
intezmen
lom, sok
dotta —
a zsidó s
velni sz
yének
Eddig ha
észe a K
dalom, el
zsidóság
táskben. A
velutájuk
huszezer
százötven
felel meg.
zsidóság,
helyzeiben
rendelkező
font szerli
nagy mun
des, a leg
as ért utaz
közreműkö
és megval
A messi
a zsi
A népe
azáradokba
tombolta ki
gák; számo
föltött. Men
nai inkább
tokra, amely
nép minden
védett. A z
valamint, am
dik. Az ősz
ditásokra sz
mas volt, m
onófogva
aová a ny
Földi ország
gat kereszt
essmét hódí
nás-gondola
lésele, a
megváltás.
A kilenc
periódusban
keresett. Ibn
sok ebből az
ságot igyeke
gondolat az
homályosít
való arakod
dolatba olya
*) Az első
sodik október

Wedgewood ezredes elvállalta a zsidó munkásság képviselőjét

Az angol munkásvezér részt vesz a torontói Poale Cion-kongresszuson

— Az Új Kelet tudósítójától —

London, okt. 12. A zsidó ünnepek után az újonnan megválasztott zsidó delegáció Amerikába utazik, hogy a Keren Hajeszód munkát folytassa. Szeptember huszonötödikén az angol alsóház tagja, Wedgewood ezredes utazik, közvetlenül utána dr. Semarja Lewin. Wedgewood, mint a Labour Party elnökhelyettese, az amerikai Poale Cion csoport meghívására utazik, hogy az október tizenegyedikén Torontóban megtartandó zsidó munkásokonferencián az angol zsidó munkások képviselőjeként vehessen részt. Amerikai területi feladatok elvégzésére utazik, hogy a Keren Hajeszód érdekeit megvédje.

Szeptember huszonhatodikán a Keren Hajeszód londoni direktoriума Wedgewood ezredes tiszteletére bankettet adott. A látomán Joszef Cowen elnököt. Több vezető cionista kívül megjelentek a parlament jéles tagjai is, Mr. Kenworthy és Mrs. Snowden. A távollévő Weizmann és Sokolow sárgonyban mentették ki elmaradásukat. Jabotinszki és dr. Levin üdvözlő táviratokat küldtek.

Joszef Cowen nagyszabású beszédében jelezte a Keren Hajeszód programját és céljait és rámutatott a nagy intézmény pátonfelállítására. Fájdalom, sok zsidó van ma még, — mondotta — akik nem értik át teljesen a zsidó nemzeti gondolatot. Fontos volna azonban, hogy ők is résztvegyenek az újjáépítés munkájában. Eddig hatszáz ezer font sterling gyűlt össze a Keren Hajeszód javára, fájdalom, ehhez az összeghez az angol zsidóság nem járult hozzá nagy mértékben. A lengyel zsidók leromlott valutájuk ellenére össze tudták hozni huszaz ezer font sterlingot, amely két-százötvenmillió lengyel márkának felel meg. Ezzel szemben az angol zsidóság, amely abban a kedvező helyzetben van, hogy jó valuta feletti rendelkezik, mindössze tizenháromezer font sterlingot járult az újjáépítés nagy munkájához. Wedgewood ezredes, a legnépszerűbb angolok egyike, azért utazik most Amerikába, hogy közreműködjön a Keren Hajeszódért és megvalósítsa a zsidó nemzeti ide-

ákat. Ő érzi legjobban, hogy ez a feladat megvalósítása nemcsak a zsidóság és az angol nép hasznára lesz, hanem gyümölcsözőni fog az egész világ javára.

A nagy tisztelettel fogadott beszéd után dr. Eder ezredes és felesége jóllétára emelte poharát. Felsorolta a Keren Hajeszód Palestina munkáját. A Poale Cion nevében Kaplanszki köszöntö meg Wedgewood ezredesnek, hogy vállalta a zsidó munkásság képviselőjét. Ez a tény az angol és zsidó munkások közötti fogja hozni egymáshoz. Az angol munkáspárti hozzásegítette a zsidó népet nemzeti céljai eléréséhez, a zsidó munkások nemcsak szavakban fogják megköszönni, hanem cselekedetekben, amennyiben Palestinában meg fogják valósítani azokat, az emberiségos intézményeket, amelyekért a Labour-Party küzd.

Wedgewood ezredes szólt a feladat után. A lelkes óvációktól percekig nem jutott szóhoz, ezután kijelentette, hogy nagyon meghatotta őt a Poale Cion felszólítása, hogy egy- részt az amerikai kongresszuson ő, az angol tiszt képviselje a zsidó munkát, másrészt, hogy a Keren Hajeszódért munkálkodjon. Amikor elfogadta a megítélt megbízatást, arra gondolt, hogy ezzel az angol munkáspárt szellemében határozott. Ez a párt ugyanis a zsidó nemzeti mozgalomnak lelkes támogatója volt, mert bármilyen üldözést kárhözhat és azt kívánja, hogy azok a zsidók, akik üldözötteknek vannak kitéve, Palestinában nyugodt otthonra leljenek. Akarjuk, mert erre szükség van, hogy a zsidó nemzeti öntudat ismét emelkedjen. Amellett harcolunk, hogy minden nép szabadon és bőségesen éljen és hogy mint szabad és bőséges népek, egy nemzetközi szövetségben egyesüljenek, olyan szövetségben, amely minden balhéletet kipusztít magából. Akarunk Palestinában, a Sauer-csatorna szomszédságában olyan népet látni, amely baráti érmekkel viselheti irányukban és ha jóbarátok után nézünk, azt hiszem, zsidóknál jobbakat nem találunk. Kívánjuk, hogy az egész világ zsidósága Angliára, mint barátra

és ottalmazóra tekintsen és hívánjuk, hogy Anglia ottalmazza is a zsidóságot ott, ahol földözöttek elől ottalmazza szükségére van.

A bankett szónokai között Mrs. Snowden, a világhíró angol róbi szocialista, majd Malone, az alsóház tagja üdvözölte a cionistákat abból

az alkalmából, hogy Wedgewoodot nyerték meg a Keren Hajeszód és a zsidó munkásság számára. A vacsora Mr. Malkin, az örmény delegáció elnökének beszédével záródott. Kijelentette, hogy az örmények között is sokan vannak, akik együtt éreznek a cionistákkal.

Trónbeszéd és koronázási proklamáció

Mit tárgyal a rendkívüli ülészek

— Az Új Kelet tudósítójától —

Vasárnap kezdik meg Gyulafehérváron a koronázási ünnepségeket, amelyre az előkészületeket már befejezték. A külföldi vendégek nagy része is megérkezett. A tegnapi minisztertanács végleg megállapította a trónbeszéd szövegét, amellyel az uralkodó a ma megnyíló rendkívüli parlamenti ülésszakot beavatja. Elkészült ezenkívül a proklamáció szövege is, amelyet Ferdinánd király Gyulafehérváron fog felolvasni és amelyet a kormány felhivatalosa kivonatossan már nyilvánosságra is hoz.

A tegnapi esti minisztertanács végleg megállapította a trónbeszéd szövegét, amelyet most a királynak bemutatnak jóváhagyás végett. Bratianu Viniia pénzügyminiszter kiegészítette a tisztviselők anyagi helyzetének javítására vonatkozó előterjesztéseit. Azután

az amnesztia javaslatot tárgyalták. A rendelet szerint a három hónapnál rövidebb időre elítéltek kegyelmet kapnak, egy évnél rövidebb időre elítéltek büntetését felére szállítják le. A több évre elítélteknél is megfellelő enyhítés történik. A merénylők, árulók, spekulánsok nem kapnak kegyelmet. Az élethossziglanis szabadságvesztésre ítélt büntetést 30 évben állapítják meg, ötézer leien aluli pénzbüntetések pedig elengedtetnek.

A „Vittorul” szerint a trónbeszéd felolvasása után a parlamentet október 23-ig fogják elnapolni és akkor kerül majd a sürgős javaslatok megszavazására a sor.

A rendkívüli ülészek elé kerülő legelső törvényjavaslat a tisztviselők drágasági pótlékának felülméréséről fog szólni. A pótlékok az eddigi 400 leien kívül 600-1400 leien fogják megállapítani.

A király proklamációja

Az „Universul” közli annak a proklamációnak szövegét, amelyet I. Ferdinánd király a gyulafehérvári koronázáson fel fog olvasni.

A király hangsúlyozza a proklamációban, hogy amikor a trónra lépett, azaz az elhatározással tette, hogy minden munkáját szeretettel hazájának fogja szentelni, mint jó román és az isteni gondviselés folytán ennek az országnak királya. Népe munkával, kitartással és hősiességgel megnagyobbitotta az ország határait és megvalósította a nemzet végyait. Szívének vágya az, hogy a parasztság ura legyen örökre a maga munkájával megművelt földnek és a hazához hű munkásság sorsa javuljon.

Az ország összes fiai vallási és nemzeti különbség nélkül egyenlő jogokat élvezzenek az összes románokkal,

mert így fogja teljesíteni az ország a civilizáció által rábizott feladatot.

A vendégek

Bukarest, október 12. A lengyelek koronázási küldöttsége ma ideérkezett. A francia, angol és olasz missziók holnap érkeznek. Cadix tábornok a külföldi vendégek fogadására a határra utazott.

Averescu tábornok ma Turnseverinbe utazott, ahonnan szombaton közvetlenül Gyulafehérvárra megy.

Ostromállapot Keletgaliciában

A lembergi tartományfőnökség Keletgalicia 20 járásában elrendelte a statáriumot, mert az ukrán lakosság az utóbbi hetekben rengeteg lengyel földesurak a kastélyát, gazdasági épületét gyújtotta fel és a rendes hatósági intézkedések nem tudtak gátat vetni a gyújtogatásoknak.

őrzik az idegeneket. A „Vittorul” mai az idegenek elleni és kifejté, hogy az országban lévő an ellenőrizni, mert egyes elemeket az or-

betörték Jugoszlá- lenük: Belgrádi hi- sz faszisták több kü- a jugoszláv határi. megrette a szükség- a fegyveres táma-

ai termés. Jerusá- meségazdasági ügy- szentit angustatna kerület hivatalával a en behordták. Az új- ésleteti következté- és kilogramonként szeszestek. Dinnyéből volt, hajón Bairuba- uton pedig Damassa- tól Egyiptomba ex- a bőségesen termelt Igen jónak kinál- és is.

gim. válogatott- gatott 2:1 (1:0). ost első középsí- közséit a három arbuth nyerte meg, tékot produktálva. tét gólját a Tech- Rosenbergr visszo- pályán a Tarbut Meakovite, Reis- Technicum részé- senberg produktál- rő: Peiran.

olozsvári ortodox op éjel ismeretlen kolozsvári ortodox onnan tis tiszokét tak el. A betörők k ablakot és egy mbra. Az ellopott ága esztémivű felhívjuk azok fi- sseleg megvétszre, szonnal tegeye- ssg előjáróság- is bevezette a

koloniák egyes- : Tel Aviv köm- nerült az eszme, lében fekvő zsidó sági közigasga- , abból a célból, editsák a koloniák az ügyben leg- koloniák és Tel ai megbeszélések

egy multimillio- entik: Botossni- ovics multimillio- vi visszavételeket fektetésrel együtt. atást követelnek elenük: Tegnapi édek hangzóttak a német kös- szolgáltások Erek megköny- helyzetét, amely ott területeken országában is ngység enyhité- francia ipar a régi helyét fog-

elemi iekola ólítottak, hogy 9 órákor jelen- en a koronázás pályra.

r tánc- és mű- lyó év október edelmi akadé- stel naponta d. 6-óra 2 szám

LIKERT TTÁNCOK attrakciók. ZZ-BAND!

A messiási gondolat fejlődése a zsidó történelemben*)

Ira Ujvári Péter

A népek nyomora az előzőt való arázadokban rendszerint báborokban tombolt ki magát. Az othoni rabszol- gák, saunokokédni értik idegenek földi. Mennél többet szenvedtek, annál inkább vágyakoztak idegen bir- tokra, amelyet ehódítsanak. A zsidó nép minden más népnél többet szen- vedett. A zsidó népyomor is keresett valamit, amiben önmaga fölé emelke- dik. Az óstátone a zsidó népet is hó- dításokra sarkallta, de népi struktúrája más volt, mint a többi nemzeté és ennél fogva mások voltak az utak is, ahová a nyomorából kimentelte magát. Földi országok helyett az isten orszá- gát kereste és rabszolgák helyett egy eszmet hódított meg magának: a mes- siás-gondolatot. A zsidószenvedés kö- létszete, a hősiesség és a diadala: a megváltás.

A kilencedik századtól kezdve sok periódusban a zsidó ess me pozitív formát keresett. Ibn Gabirol, Majmonides és má- sok ebből az eszméből az univerzális nagy ságot igyekeztek kidolgozni. A messiási gondolat az ő szisztemájukban sem homályosult el, de a mindenek fölött való uralkodás helyett a nagyobb gon- dolatba olyadt: a zsidó gondolatba,

amelynek alaplélemévé lett. Általán an ugy volt, hogy élelőfőtől leginkább csak a szorongatások idejében volt: mikor a nyomás engedett: téma leti belőle, ami revellálásra ösztönzött. De azért voltak kivételek is. Akadtak bé- kés, gazdag és boldog férfiak, akik békét, gazdag és boldog időkben való- sággal éltek a messiás-sóvárgásban. Ezek között a legfőbbek a legnagyobb: Chaszdáj ibn Saprut, a kordovai kalifa főminisztere. A spanyol- ország zsidóság fénykora az ő idejére esik. A granadai és kordovai udvarok- ban fölvirágozott az új arab kultúra és mellette, vagy még föllette is a zsidó kultúra.

Az arabok története olyan emléket állított Chaszdáj ibn Saprutnak, aminél- vel büszke nemzetek csak a legnagyobb- jaikat tisztelik meg. És Abdurrahman- nak ez a nagy államférfi, az arabok- nak ez a dicső eseményképe dicső alakja a zsidó történelem is. A legdi- csőbb és a legvonzóbb. Zsidó a saive gyökere, zsidó abban is, hogy a ha- telom és a pompa fényében nem a gazdag, hanem a szegény és szenvedő zsidók eszmévilágában élt, az ő álmu- hat álmodta és lelkében az ő sóvárgá- saik is ottak. A hatalom szédítő cu- csán megváltásért sóvárgott. Az arab pompa regyogása mögött a zsidó sza- badság zsidó fehér fényét kereste. Messiás rajorgó volt, még több: mes- siás-kereső. Jehuda Halevi Kusarrijának előszavában közli a kasár zsidó király- lal való levélváltását. Chaszdáj ibn

Saprut messze keletről jött követek hozták el a hírt a kasár zsidó király- ságról. Szájhagyományból már régen tudhatott róla, de most valóságos lett a legenda. És horvát zsidókkal, akik Kordovában követésében jártak, levelet küldött József kasár királyhoz: „tudni akarom az igazságot. Valóban igaz-e, hogy van egy ország a galiban, ahol zsidók uralkodnak és ahol nem élnék szolgaságban, mint egyebütt”. Veifu jodati, ki racion hadaver, hajiti moész bichvodi, veozóv gedolati, venosét mis- paohi, vebajiti holéoh méhar el gibeah, bejam uhójbás, ad lóí el hamakom aser sdoni hamelech ohéne som, líreot gedulato. „Ha tudnám, hogy igaz, le- mondánék méltóságomról, elvetném a nagyságomat, elhagynám a családomat és mennék hegryú hegrye, vben és eszreszon, amíg eljünék királyomhoz és láthatnám a dicsőségét.” Zsidó ország, zsidó király, zsidó szabadság — az arab miniszter erről álmodott. De nem Kasárországban való zsidó szabadságról. Lelkesítette ez a szabadság, büsz- kévé is tette, vigasztalást is talált benne, mert hiszen csak azért, hogy leborul- hasson a kasár zsidó király előtt, kész volt elszakadni a hatalmától, de még a családjától is. A saivében azonban mégis más zsidó szabadságra gondolt, amit a levél zárószavai is elárulnak; im jes esleohem secher lechebon héc hapilajot, aser ann machkim séh kamma sanim”, (úzeuje meg neki) van-e em- lékük a megváltás (elkövetkező) idejé- ről, amire várunk hosszú évek óta.

Chaszdáj ibn Saprut nem érte meg a zsidó szabadságot. Nem érte meg az utána következő nemzedék sem. De ob- ten az időben kevesebben is voltak, akikben olyan fájdalmasan lüktetett a messiás-gondolat, mint őbenne, mert a gazdagok és hatalmasok az arab-zsidó kultúrában találtak kárpótlást. Majdnem száz esztendőig tartott ez a fényes, de körömbös korssak, egészen Sámuel ha- negid idejéig, aki a granadai király mi- nisztereként halt meg 1055-ben. Hiva- talát és méltóságait a fia örökölte, Jó- zsef hanegid, de ő alatta már hanyat- lott a zsidó dicsőség. 1066-ban pogro- mot rendeztek az arab főurak, csak magában a fővárosban eszerötszák zsidót öltek meg, köztük a zsidó minisztert is. Most astán megint kijajdult a zsidó néplélekből elfojtott nagy hite megvál- tásról és szabadságról. A költsémet eb- ben az időben valóságos cionizálódk.

Az arab félszigeten tul is értek már a történelmi kényszerűségek, amelyek arra fogják szoritani a zsidó gondolkodást, hogy a messiási gondollal összefonrt zsidó eszmét kristályosítsa ki magától. Harminc esztendővel József hanegid vértanu halála után megárdt az első keresztetshaburu és: hosott olyan vérözönt, amely elmerüléssel fenyegette Európa zsidóságát. A három keresztetshaburu száz esztendeje alati, 1096-tól 1190-ig, új erkölcök rügye- tek ki a keresztényeségből: a megváltó iaten szenvedélyes szeretete és a meg- váltó nép szenvedélyes gyűlölete. Az első évtizedekben csak vére szerja-

*) Az első cikk szeptember 26-án, a másodikk október 1-én jelent meg az Új Keletben.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Szinpad

Heti műsor
 Szombat, 1922 október 14-én premierbéli 14.
 Vasárnap, 1922 október 15-én A bérlet 14 ss. „Alma”, szeszácós operett.
 Hétfőn, 1922 október 16-án nagy karaván est, teljesen új műsorral.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda hírei

Gyermekelőadás a Szinkörben. Szombaton délután két gyermekelőadás lesz a Szinkörben. Az első 3 órakor kezdődik a második 5 órakor. Egy csodálatos film kerül bemutatásra, amelyet az amerikai Fox-gyár alkotott remekbe. Címe: Fan-Fan. Japán gyermekek a főszereplők s tárgya egy megragadó japán népmese. A helyek árai igen alacsonyak lesznek, a legdrágább jegy adóval együtt is csak 7 lei lesz. A legolcsóbb 2 lei.

Fifi — hatodsor. Óriási az érdeklődés a szombat esti előadás iránt, amikor hatodsor fog színrekerülni az idei évad szenzációs sikerű operett-újonsága, a Fifi. Az előadást rendes helyárrakkal, bérletszűnetben tartják meg.

Szám: 116/922.

Pályázati hirdetés

A hátszegi zsidó hitközség elemi iskolájánál üresedésben lévő igazgató-tanítói állásra ezennel pályázatot hirdetnek.

Pályázhatnak okleveles vallásos tanítók és tanítónők. Héber és román nyelven tudók előnyben részesülnek. Fizetés havi 1200 lei és természetbeni lakás és világítás.

Dr. Deák Lajos elnök.

5843-1

Pályázati hirdetés

A Borszéki aut. izr. hitközség a megüresedett metszti állásra pályázatot hirdet. Megkivánatik, hogy jó előimádkozó móhél és sochet ubodek legyen, esetleg gyermekeket oktasson, valamint a rituális fűrdőt kezelje. Szükségeltetik, hogy három rebbitól kaboleval rendelkezzen és kora, valamint családi állapota közlendő. Javadalmazása megegyezés szerint, természetbeni lakás és mellékjövödelmek.

Elsig Samu, hitk. elnök.

4860-1

1309

„Barzel“

Fierarie - vasüzlet

CLUJ - KOLOZSVAR.
Plata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

MEGNYILT Clujon a Bolyai-utcában **MEGNYILT**

Rosmann Mihály szücsműhelye

ahol minden a stakmába vágó m. n. k. t. legújabb divat szerint pontosan eszkhözök

Használt gépeket

vesz, mindenféle javított gépeket szállít, javításokat eszközöl

Hoffmann Sándor ökl. gépészmérnök Cluj, Székely-ut 2 sz. 919 Telefon 919

LEGELENYŐSÉBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS Engross!

Függő és falilámpák, lapos és h. égők, bádogmécsek, lámpatestek, Táblaüveg Demyonok,

Kristály-f. h. poharak, lámpacsövek, hitelesített vendéglői palackok és „ poharak ”

Endetail!

Engros eladás!

Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek

Simplon-áruház

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.

Engros eladás!

Delia Consiliul orasului Cluj

No. 17328/922. cons.

Hirdetés

Cluj város tanácsa az 1922 október 10-én tartott ülésében elhatározta, hogy bérbe adja a város tulajdonát képező villamos műveket 20. század húsz évre, 1923 január 1-től kezdődőleg.

Az 1886. évi XXII. törvénycikk 120. §-a alapján, illetőleg a számvevőségekről szóló törvény 70-80. §-a alapján pályázatot hirdetünk a villamos üzem bérletére.

A zárt és lepecsételt ajánlatokat legkésőbb 1922 november 12-én délelőtt 11 óráig kell a városi tanács iktatójához (5. sz. szoba) benyújtani.

Az elhatározás után beérkezett ajánlatokat, valamint azokat, amelyek a generális feltételektől eltérnek, nem vesszük figyelembe.

Az árverési feltételek, a szerződés tervezet, valamint az ajánlatok tervezetét ki lehet venni a város kereskedelmi és ipari ügyosztályától (33. szoba) minden hétköznap d. e. 10-12 óra között.

Cluj, a városi tanács 1922 október 10-én tartott üléséből.

Dr. Pop, primar.

4862-1

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű tűmár-bulladékokat legmagasabb napi árral vásárol

Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj

1310

Citrom

300-as és 360-as

Sardella gyűrű

(ringli) 1/8, 1/10, 1/16 kilogram olasz gyártmány

Cacaovaj, cocusvaj, borax, timso, sodabicarbon, keserűs, gyanta, rézgálic, vasgálic, vaspap nagyobb mennyiségben kaphatók

LÉB FIVÉREK CLUJ,

Telefonszám 471

Szörmék művészies feldolgozása

Eredeti modellek

Telefon: 12-17.

Déri Lajos,

Cluj, Strada Memorandului No. 3. (volt Unió-u.)

PALATÁBLÁT Feltűnően olcsó engross árak! Kérjen árajánlatot és mindenféle rövidáru csak a „PROGRESS” import-cégnél ORADEA-MARE vásároljon

Hamburg-Amerika Linie

Gemeinsamer Dienst mit den United American Lines Inc. Konzessionierte Generalrepräsentanz für Rumänien Lazarovitz Agentur Bucuresti, Calea Grivitei 183

ABFAHRT VON HAMBURG NACH NORD-AMERIKA:

Resolute	3. Oktober	Württemberg	26. Oktober	Bayern	28. November
Mount Clinton	5. „	Resolute	1. Nov.	Resolute	28. „
Bayern	12. „	Mount Caroll	2. „	Mount Clay	30. „
Reliance	17. „	Hansa	9. „	Württemberg	7. Dez.
Mount Clay	19. „	Reliance	14. „	Reliance	12. „
		Mount Clinton	16. „		

4790-1

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközölök

Tüzifa házhoz szállítva: 4 méter vegyes 500 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 650 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 84 lei. Telefonszámok 401-290

Frenkel Mór fatelepe

Kabátplüssök, kötött kabátok, szövetek nagy választékban kaphatók a „GÓLYA” divataruházban

letet adott ki...
 ppenzzel való...
 s Az ország...
 kinek jogában...
 és eladul. A...
 met folytatón...
 adót fizetniek...
 ák az ezüst...
 rt beigazolást...
 émet külföldre...
 n forog fann...
 ndalet értelme...
 rhez intézendő...
 n esetekben a...
 csempészekről...
 aikobozták az

elyett strazza...
 on nyert in...
 s bankok, ka...
 akiknek rend...
 van, az eddig...
 restése alól fel...
 rmat 8 le...
 tesítés végett...
 amozás végett...
 gatóághoz kell...
 ügyiségesség...
 gyók alól való...
 an az esetben...
 amely bélyeg...
 nok, amelyek...
 lkóznak, tar...
 ált vesetni, a...
 ijagyókat nem

par” ésg alatt...
 n, amely Bécs...
 zkmunkásaival...
 at fog a bel...
 éssitani. Az új...
 ét.

ld

október 12-ről...
 8.15, Budapest

ndezni akarja...
 ewyorkból táv...
 york Heráid...
 rikai kormány...
 k a kérdéseit...
 a legközelebbi...
 ferencián. Ille...
 elérkezettnek...
 Amerika kísér...
 államok pénz...
 e.

a legnagyobb...
 ából írják: Nagy...
 ott a dán piac...
 anshank össze...
 000.000 dán kor...
 este volt Dáni...
 nyok folytán be...
 ly nagy veszte...
 ntézetnek, hogy...
 többi bankok...
 yzetét szánálni...
 Dániában nagy...
 zóbból a meg...
 ra veszik ki be...

mése. Newyorki...
 g 1921-22. évi...
 millió másszá...
 mpány cukor...
 líó mássa volt...
 ét az előző két...
 illió másszával...
 ásszára becslük.

MARTON ERNŐ...
 Bladovállalat N. 7...
 fonszám 977...
 ezabás szerint ves...
 vatal

abatok, ek, s keztyű

áruház

1304

